

Scenariusz lekcji na godzinę wychowawczą w programie Dbam o zdrowie

TEMAT LEKCJI: HPV – wirus brodawczaka ludzkiego, zagrożenia i profilaktyka

Cel ogólny:

- uczniowie zapoznają się z wirusem HPV i jego rodzajami
- uczniowie poznają konsekwencje zakażenia HPV oraz metody zapobiegania i leczenia.

Cele szczegółowe:

- uczniowie poznają definicję wirusa HPV i dowiedzą się, jakie są jego typy.
- uczniowie rozumieją, jakie choroby mogą być wywołane przez HPV, w tym nowotwory.
- uczniowie zdobywają wiedzę na temat sposobów zakażenia, objawów i przebiegu zakażenia HPV.
- uczniowie poznają metody zapobiegania zakażeniu HPV, w tym szczepienia.
- uczniowie potrafią wskazać działania profilaktyczne, które mogą pomóc w zmniejszeniu ryzyka zakażenia HPV.

Metody pracy:

- wykład
- prezentacja multimedialna
- dyskusja grupowa

Środki dydaktyczne:

- prezentacja multimedialna
- film edukacyjny na temat HPV
- karty pracy (z pytaniami i zadaniami)

Przebieg lekcji:

1. Wstęp

- **Powitanie uczniów i wprowadzenie do tematu:**

Dzisiaj porozmawiamy o wirusie HPV, który jest jednym z najczęstszych wirusów przenoszonych drogą płciową. Zastanowimy się, jak może wpływać na zdrowie, jakie choroby wywołuje, a także jak można się przed nim chronić.

- **Pytanie wprowadzające:**

"Czy słyszeliście wcześniej o wirusie HPV? Co wiecie na jego temat?"

(Krótka dyskusja na wstęp, by poznać poziom wiedzy uczniów.)

2. Część realizacyjna

- **Film edukacyjny o HPV**

Film edukacyjny – podstawowe informacje o HPV

<https://www.youtube.com/watch?v=z9bEEj9SWVg>

Film: Krótki film wyjaśniający, czym jest wirus HPV, jak może prowadzić do chorób nowotworowych, a także jak działa szczepienie przeciwko HPV.

- **Dyskusja po filmie**

Co Was zaskoczyło w filmie?

Czy teraz rozumiecie lepiej, jak działa wirus HPV i jakie są konsekwencje zakażenia?

Nauczyciel moderuje dyskusję, odpowiada na pytania i wyjaśnia ewentualne wątpliwości

- **Prezentacja multimedialna jako podstawa do pracy w grupach: [link](#)
"Jakie są metody zapobiegania HPV?"**

Zadanie: Podzielcie się na grupy i odpowiedzcie na pytanie: "Jakie są metody zapobiegania zakażeniu wirusem HPV?"

Możliwe odpowiedzi:

- **Szczepienie przeciwko HPV:** Istnieją szczepionki chroniące przed najgroźniejszymi typami wirusa, w tym HPV-16 i HPV-18. Szczepienie jest zalecane szczególnie w młodszych latach życia, przed rozpoczęciem aktywności seksualnej.
- **Zastosowanie prezerwatywy:** Choć prezerwatywy nie zapewniają 100% ochrony przed HPV, mogą znacznie zmniejszyć ryzyko zakażenia.
- **Regularne badania kontrolne:** U kobiet regularne cytologie (Pap-test) mogą pomóc w wykryciu wczesnych zmian w szyjce macicy spowodowanych HPV.
- **Prezentacja wyników grup:**

Każda grupa prezentuje swoje odpowiedzi. Nauczyciel uzupełnia i podsumowuje informacje.

3. Część podsumowująca

- **Podsumowanie głównych punktów lekcji:**
 - HPV jest powszechnym wirusem, który może prowadzić do poważnych chorób, w tym nowotworów.
 - Ważne jest zapobieganie zakażeniu poprzez szczepienia, stosowanie prezerwatyw oraz regularne badania.
 - Choroba może przebiegać bezobjawowo, dlatego tak ważne jest profilaktyczne podejście.

Leczenie HPV koncentruje się głównie na usuwaniu objawów (np. brodawek) oraz monitorowaniu zmian przedrakowych, a nie na eliminowaniu samego wirusa z organizmu. Wczesne wykrycie zakażenia i zmiany w stylu życia mogą znacząco zmniejszyć ryzyko powikłań związanych z HPV.

- **Nauczyciel zachęca uczniów do zgłębiania wiedzy na temat HPV i śledzenia bieżących informacji na temat szczepień i profilaktyki**

ZAŁĄCZNIK- informacje dla nauczyciela

1. Definicja wirusa HPV:

HPV (Human Papillomavirus) to grupa wirusów, które infekują skórę oraz błony śluzowe ludzi. Jest to jeden z najczęstszych wirusów przenoszonych drogą płciową na całym świecie. HPV jest odpowiedzialny za szereg chorób, w tym brodawki skórne, kłykciny kończyste oraz, w przypadku niektórych typów wirusa, nowotwory (np. rak szyjki macicy).

2. Ogólne informacje o HPV:

- **Typy wirusa:**

Istnieje ponad 200 rodzajów wirusa HPV, które dzielą się na dwa główne typy:

- **Typy niskiego ryzyka:** Związane z powstawaniem brodawek skórnych (np. HPV-1, HPV-2) oraz kłykcin kończystych (np. HPV-6, HPV-11). Zwykle te typy nie prowadzą do nowotworów.
- **Typy wysokiego ryzyka:** Mogą prowadzić do zmian przedrakowych i rakowych w obrębie szyjki macicy, odbytu, narządów płciowych, gardła (np. HPV-16, HPV-18, HPV-31). Te typy są najczęściej odpowiedzialne za nowotwory związane z HPV.

- **Sposób zakażenia:**

Wirus HPV przenosi się głównie poprzez kontakt skórny lub błon śluzowych, zwłaszcza w wyniku kontaktów płciowych (w tym vaginalnych, analnych, oralnych). Możliwe jest także przenoszenie wirusa przez bliski kontakt z zakażoną skórą, a także w wyniku kontaktu z zakażoną powierzchnią (np. brodawki).

- **Przebieg zakażenia:**

Większość zakażeń HPV jest bezobjawowa i ustępuje samoistnie w ciągu kilku miesięcy. U niektórych osób jednak wirus może utrzymywać się w organizmie przez długi czas, co prowadzi do rozwoju chorób, zwłaszcza nowotworów.

3. Zagrożenia związane z zakażeniem HPV:

- **Brodawki skórne:** Zakażenie wirusem HPV może prowadzić do powstawania brodawek na skórze, szczególnie na dłoniach, stopach czy wokół paznokci.

- **Kłykciny kończyste (genitalne):** Zakażenie niektórymi typami wirusa HPV (np. HPV-6, HPV-11) może prowadzić do pojawienia się brodawek płciowych, które mogą występować na narządach płciowych, odbycie, a także w obrębie jamy ustnej i gardła.
- **Zmiany przedrakowe i nowotwory:**
 - **Rak szyjki macicy:** HPV, zwłaszcza typy wysokiego ryzyka (HPV-16 i HPV-18), są odpowiedzialne za prawie 100% przypadków raka szyjki macicy. Zakażenie może prowadzić do rozwoju zmian przedrakowych (dysplazji), które, jeśli nie są leczone, mogą przerodzić się w nowotwór.
 - **Rak odbytu, prącia, gardła, pochwy i sromu:** Zakażenie niektórymi typami HPV może prowadzić do nowotworów tych narządów.
- **Nowotwory głowy i szyi:** HPV jest również związany z rakiem jamy ustnej, gardła i krtani, zwłaszcza w przypadku osób, które uprawiają seks oralny.

4. Profilaktyka zakażeń HPV:

- **Szczepienia przeciw HPV:**
 - **Szczepionki przeciw HPV:** Istnieją szczepionki, które chronią przed najgroźniejszymi typami wirusa HPV, w tym HPV-16 i HPV-18 (odpowiedzialnymi za 70% przypadków raka szyjki macicy), a także przed typami wywołującymi kłykciny kończyste (HPV-6, HPV-11).
 - **Rekomendacje:** Szczepienie jest zalecane przed rozpoczęciem aktywności seksualnej, najczęściej w wieku 11–12 lat, choć może być przeprowadzone również u młodszych dorosłych (do 26. roku życia). Szczepienie jest również dostępne dla chłopców, co pomaga w zmniejszeniu ryzyka zakażeń i nowotworów związanych z HPV, zwłaszcza w obrębie gardła, odbytu i prącia.
 - **Skuteczność szczepień:** Szczepionki są bardzo skuteczne w zapobieganiu zakażeniom HPV i ich powikłaniom, zwłaszcza gdy podane są przed kontaktem z wirusem.
- **Zastosowanie prezerwatyw:** Choć prezerwatywy nie zapewniają 100% ochrony przed zakażeniem HPV, ich stosowanie może znacznie zmniejszyć ryzyko zakażenia, ponieważ zmniejszają kontakt z zakażoną skórą i błonami śluzowymi.
- **Regularne badania kontrolne:**
 - **Pap-test (cytologia):** U kobiet regularne badania cytologiczne (Pap-test) są kluczowe w wykrywaniu zmian w szyjce macicy spowodowanych przez HPV,

które mogą prowadzić do raka. Zaleca się, aby kobiety wykonywały cytologię co roku.

- **Badanie na HPV:** Można wykonać testy na obecność HPV, zwłaszcza u kobiet, u których cytologia wykazuje nieprawidłowości.
- **Unikanie ryzykownych zachowań seksualnych:** Ograniczenie liczby partnerów seksualnych, unikanie przypadkowych kontaktów seksualnych, szczególnie z osobami, które miały wiele partnerów, może pomóc w zmniejszeniu ryzyka zakażenia wirusem HPV.

5. Leczenie zakażeń HPV:

- **Brak specyficznego leczenia na sam wirus HPV:**
Obecnie nie istnieje leczenie, które całkowicie eliminuje wirusa HPV z organizmu. W większości przypadków zakażenie ustępuje samoistnie w ciągu kilku miesięcy do kilku lat, zwłaszcza u osób z silnym układem odpornościowym.
- **Leczenie objawów zakażenia HPV:**
 - **Brodawki skórne:** Mogą być usuwane chirurgicznie, za pomocą krioterapii (zamrażanie), elektrokoagulacji (wysokotemperaturowe wypalanie) lub stosując leki przeciwbrodawkowe.
 - **Kłykciny kończyste:** Leczenie obejmuje usuwanie zmian (np. krioterapia, laseroterapia) oraz stosowanie leków miejscowych
- **Leczenie zmian przedrakowych:**
W przypadku wykrycia zmian przedrakowych (dysplazja) w szyjce macicy związanych z HPV, leczenie obejmuje zabiegi usuwania lub niszczenia zmienionych tkanek, takie jak:
 - **Koniotomia** (usunięcie części szyjki macicy).
 - **Krioterapia** lub **laseroterapia**.
 - **Leczenie chirurgiczne:** W bardziej zaawansowanych przypadkach nowotworów szyjki macicy lub innych narządów, leczenie może obejmować chirurgię, radioterapię i chemioterapię.

